

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
รายวิชาสังคมศึกษา สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน

เล่มที่ 1 ระบบศักดินาสวามิภักดิ์ (Feudalism)

โดย

นายวุฒิพงศ์ ยอดน้ำคำ

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ
โรงเรียนมัธยมบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

คำนำ

การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สามารถเรียนรู้ได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งที่เป็นแหล่งเรียนรู้อื่น และที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์ได้สร้างขึ้น สำหรับหนังสืออ่านเพิ่มเติม รายวิชาสังคมศึกษา สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ เรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน เล่มที่ 1 ระเบียบศักดิ์นาสวามิภักดิ์ (Feudalism) จัดทำขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบองค์ความรู้เองซึ่งครูเป็นผู้มีหน้าที่อำนวยความสะดวกทำให้ผู้เรียนมีความรู้ประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งสื่อการสอนที่จะตอบสนองหลักการดังกล่าวมีหลายประเภท หนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้เป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่งที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และครูสามารถใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมนี้ในการสอนซ่อมเสริมหรือใช้ในการสอนแทนครูที่ไม่มาหรือใช้ประกอบการสอนของครูในชั้นเรียนและสามารถให้นักเรียนใช้ศึกษานอกเวลาเรียนได้อีกด้วย

ผู้จัดทำได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ขึ้น เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ พร้อมทั้งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ผู้จัดทำหวังอย่างยิ่งว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์สำหรับครูและนักเรียน ผู้ที่สนใจต่อไป

วุฒิพงศ์ ยอดน้ำคำ

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

คำชี้แจง	1
คำแนะนำสำหรับครู	2
คำแนะนำสำหรับนักเรียน	3
มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้	4
แบบทดสอบก่อนเรียน	5
ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์	9
ความเป็นมาของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์	9
ลักษณะความสัมพันธ์ในระบอบศักดินาสวามิภักดิ์	10
ระบบแมนเนอร์	12
ความเสื่อมของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์	13
ผลกระทบของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ที่มีต่อโลกปัจจุบัน	13
กิจกรรมเสริมการเรียนรู้	14
เฉลยกิจกรรมเสริมการเรียนรู้	15
แบบทดสอบหลังเรียน	16
เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน	19
อภิธานศัพท์	20
บรรณานุกรม	21

บัญชีภาพประกอบ

เรื่อง

หน้า

- 1 โครงสร้างทางสังคมระบอบศักตินาสวามิภักดิ์.....11
- 2 ระบบแมนเนอร์.....12

คำชี้แจง

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน รายวิชาสังคมศึกษา สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้จัดสร้างขึ้นโดยกำหนดตามมาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัด ซึ่งผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาและประเมินผลการเรียนได้ด้วยตนเองตามขั้นตอน ที่กำหนดไว้ โดยมีแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ พร้อมทั้ง มีการเฉลยคำตอบ โดยกำหนดเนื้อหาเป็น 7 เล่ม ประกอบด้วย

- เล่มที่ 1 ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ (Feudalism)
- เล่มที่ 2 สงครามครูเสด (Crusade War)
- เล่มที่ 3 การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance)
- เล่มที่ 4 การสำรวจทางทะเล (Age of Exploration)
- เล่มที่ 5 การปฏิรูปศาสนา (Religious Reformation)
- เล่มที่ 6 การปฏิวัติวิทยาศาสตร์ (Scientific Revolution)
- เล่มที่ 7 การปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution)

คำแนะนำสำหรับครู

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน เล่มที่ 1 ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ (Feudalism) รายวิชาสังคมศึกษา สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. ครูแจกหนังสืออ่านเพิ่มเติม และชี้แจงการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ให้นักเรียนทราบก่อนลงมือทำกิจกรรม
2. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดว่านักเรียนมีพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบันมากน้อยเพียงใด
3. ครูให้นักเรียนศึกษาและทำกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ท้ายเล่ม เพื่อให้นักเรียนได้ทบทวนและเกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้อง
4. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดว่านักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจหลังเรียนมากน้อยเพียงใด
5. ครูสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางการเรียนของนักเรียนและบันทึกผล
6. ครูตรวจคะแนนและบันทึกผลลงในแบบบันทึกเก็บคะแนนการทำกิจกรรมการเรียนการสอนจากหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้
7. ครูแจ้งคะแนนให้นักเรียนทราบและชมเชยนักเรียนพร้อมให้คำแนะนำเพิ่มเติม

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน เล่มที่ 1 ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ (Feudalism) รายวิชาสังคมศึกษา สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

ศึกษาก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม

1. นักเรียนฟังคำแนะนำในการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. นักเรียนศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้เข้าใจ
3. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อดูว่ามีพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน มากน้อยเพียงใด
4. ตรวจคำตอบจากเฉลย นักเรียนไม่ควรเปิดดูเฉลยคำตอบก่อน ควรมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และบันทึกคะแนนก่อนเรียน
5. นักเรียนศึกษาเนื้อหาอย่างตั้งใจตามลำดับขั้นตอน และทำกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ท้ายเล่ม
6. ส่งผลงานการทำกิจกรรมเสริมการเรียนรู้จากหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ เพื่อให้ครูตรวจและบันทึกผล
7. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนจากหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ ด้วยความตั้งใจ และซื่อสัตย์
8. ตรวจคำตอบจากเฉลย บันทึกผลคะแนน นำผลคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนเรียน
9. เมื่อทำกิจกรรมครบแล้ว ให้นักเรียนส่งหนังสืออ่านเพิ่มเติมตามกำหนดเวลา และให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด

ส 4.2 ม. 4-6/2 วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน

สาระสำคัญ

ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์หรือระบอบฟิวดัล เป็นระบบการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ ของยุโรปสมัยกลาง

สาระการเรียนรู้

1. ความเป็นมาของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์
2. ลักษณะความสัมพันธ์ในระบอบศักดินาสวามิภักดิ์
3. ระบบแมนเนอร์
4. ความเสื่อมของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์
5. ผลกระทบของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ที่มีต่อโลกปัจจุบัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความเป็นมาของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ได้
2. อธิบายความสัมพันธ์ในระบอบศักดินาสวามิภักดิ์และระบบแมนเนอร์ได้
3. วิเคราะห์สาเหตุความเสื่อมและผลกระทบของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบันได้

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำชี้แจง : ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับข้อ ก ข ค และ ง ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว ลงใน
กระดาษคำตอบให้ถูกต้อง (15 คะแนน)

- ข้อใดอธิบายระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ในสมัยกลางได้ถูกต้องที่สุด
 - การรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางโดยที่พระมหากษัตริย์มีอำนาจสูงสุด
 - ประเพณีการปกครองที่โรมันรับมาจากกรีกและถ่ายทอดให้นานาประเทศในยุโรป
 - แนวปฏิบัติในการปกครองที่เลียนรูปแบบการปกครองแบบลัทธิของสถาบันคริสต์ศาสนา
 - การปกครองที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างธรรมเนียมของชาวโรมันและอนารยชนเผ่าเยอรมัน
- หัวใจของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์คือความสัมพันธ์โดยมีเงื่อนไขระหว่างชนชั้นใด
 - เจ้ากับข้า
 - ขุนนางกับพ่อค้า
 - ชนชั้นสูงกับชนชั้นต่ำ
 - ขุนนางกับเจ้านายและพ่อค้า
- ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์เป็นระบบการเมืองที่มีเงื่อนไขชัดเจนในเรื่องใด
 - การแบ่งแผ่นดินเสมอกัน
 - เจ้ากับข้าลัดกันครองเมือง
 - การสาบานจงรักภักดีต่อกัน
 - เจ้ากับข้าต้องมีพันธกิจต่อกัน
- ระบอบการปกครองแบบใดในยุคกลางที่กษัตริย์ทรงเป็นแต่เพียงหุ่นเชิด
 - ระบอบทระราชย์
 - ระบอบประชาธิปไตย
 - ระบอบราชาธิปไตย
 - ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์
- ข้อใดคือภาระหน้าที่ของ “ข้า” ในระบอบศักดินาสวามิภักดิ์
 - ช่วยดูแลทาสติดที่ดิน
 - ช่วยเจ้ารบในยามสงคราม
 - ส่งลูกสาวมาแต่งงานด้วย
 - เรียกร้อยเงินจากเจ้ามาใช้สอย

6. ลัทธิวีรคติ คือแนวคิดที่เน้นคุณธรรมของชนชั้นใดในสังคมระบอบศักดินาสวามิภักดิ์
 - ก. ทาส
 - ข. สตรี
 - ค. อัศวิน
 - ง. เด็กผู้ชาย
7. ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์เสื่อมลงด้วยสาเหตุใด
 - ก. การก่อกบฏของชาวนา
 - ข. การเกิดสงครามครูเสด
 - ค. กษัตริย์ประกาศยกเลิกระบบที่นา
 - ง. ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมในยุโรป
8. ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์สอดคล้องกับรูปแบบการปกครองแบบใดมากที่สุด
 - ก. การยึดอำนาจ
 - ข. การคานอำนาจ
 - ค. การกระจายอำนาจ
 - ง. การรวมศูนย์อำนาจ
9. ข้อใดอธิบายระบบแมนเนอร์ได้ถูกต้อง
 - ก. ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง เน้นเกษตรกรรมเป็นหลัก
 - ข. ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม เน้นพ่อค้าเอกชนเป็นหลัก
 - ค. ระบบการปกครองในสมัยใหม่ที่ประเทศต่างๆ ในยุโรปนำมาใช้
 - ง. ระบบการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจที่เน้นอำนาจของกษัตริย์
10. ข้อใดคือผลกระทบจากระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน
 - ก. เกิดระบบเจ้ากับข้าในสังคมปัจจุบัน
 - ข. เป็นการวางรากฐานระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม
 - ค. วางรากฐานการปกครองท้องถิ่นของดินแดนต่างๆ ในยุโรป
 - ง. เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจในยุโรป

11. ข้อใดอธิบายบทบาทของกลุ่มคนในสังคมระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ได้ถูกต้อง
 - ก. ทาสติดที่ดิน มีหน้าที่ในการทำไร่ไถนา
 - ข. กษัตริย์ เป็นผู้มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองแมนเนอร์ทั้งหมด
 - ค. พระและนักบวช รับหน้าที่ในการช่วยลอร์ดออกรบในยามศึกสงคราม
 - ง. อัศวิน เป็นผู้ร่างและบัญญัติกฎหมายจารีตเพื่อใช้ในการพิพากษาคดีความ
12. ในระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ เจ้านายหรือผู้ได้รับสิทธิ์ในการครอบครองที่ดิน เรียกว่าอะไร
 - ก. ลอร์ด
 - ข. วัลซัล
 - ค. ชาวนา
 - ง. ขุนนาง
13. ข้อใดคือภาระผูกพันซึ่งเป็นที่มาของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์
 - ก. เงิน
 - ข. ที่ดิน
 - ค. อำนาจ
 - ง. สินค้าเกษตร
14. ข้อใดคือภาระหน้าที่ของลอร์ด
 - ก. ให้ความคุ้มครองวัลซัล
 - ข. เป็นเจ้าภาพเลี้ยงดูต้อนรับวัลซัล
 - ค. เป็นทหารช่วยรบในยามสงคราม
 - ง. จ่ายเงินค่าไถ่ตัวให้กับวัลซัล
15. ข้อใดคือมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมระบอบศักดินาสวามิภักดิ์
 - ก. เกิดชนชั้นพ่อค้า
 - ข. ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม
 - ค. การปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ
 - ง. ยศถาบรรดาศักดิ์ของขุนนาง เช่น อาร์ชบิชอป

ทดสอบก่อนนะคะ

นักเรียน

กระต่ายคำตวน

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

สรุปการประเมิน ให้นักเรียนกรอกคะแนนก่อนและหลังเรียนลงในช่องผลการประเมิน

ผลการประเมิน	
คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน

เล่มที่ 1 ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ (Feudalism)

ความเป็นมาของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์

ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ หรือระบอบฟิวดัล (Feudalism) เป็นลักษณะการปกครองและสังคมของชนเผ่าเยอรมัน เน้นความผูกพันระหว่างนักรบกับหัวหน้านักรบตามประเพณีคอมิตาตัส (Comitatus) โดยกษัตริย์กระจายอำนาจไปสู่หัวหน้าหรือกลุ่มนักรบ และลักษณะการปกครองที่สืบทอดมาจากโรมัน ระหว่างผู้อุปการะกับผู้รับอุปการะและความสัมพันธ์ระหว่าง นายกับข้าทาส ผสมผสานกันเป็นรากฐานของยุโรปสมัยกลาง ในช่วงที่อาณาจักรโรมันล่มสลาย ขาวนาเจ้าของที่ดินต้องหลบหนีภัยเกิดความหวาดกลัวจึงต้องยกที่ดินให้ผู้มีอำนาจเพื่อขอความคุ้มครอง เจ้าของที่ดินเดิมเปลี่ยนสภาพมาเป็นผู้เช่าที่ดิน แต่เป็นเสรีชนและกษัตริย์มีอาณาจักรกว้างขวาง

คำว่า Feudalism มาจากภาษาละตินว่า Feudum ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Fief แปลว่า ที่ดิน ดังนั้นระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ จึงหมายถึง ระบบการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจของยุโรปสมัยกลาง ซึ่งเป็นลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับขุนนาง ขุนนางระดับสูงกับขุนนางระดับรองลงมา และเจ้าของที่ดินกับพลเมืองที่ทำมาหากินในที่ดินนั้น โดยมีที่ดินเป็นเงื่อนไขความผูกพัน

มีเพื่อนคนไหนทราบบ้างหรือไม่ครับว่า
ลักษณะความสัมพันธ์ของคนในสังคม
ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์เป็นอย่างไรครับ
ถ้าไม่ทราบเดี๋ยวเราไปดูเนื้อหากันเลยครับ

ความสัมพันธ์ในระบอบศักดินาสวามิภักดิ์

ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างลอร์ด (Lord) คือเจ้านาย กับวาสซัล (Vassal) คือผู้พึ่งหรือข้า เป็นระบบการกระจายอำนาจออกจากศูนย์กลางกษัตริย์ไปยังขุนนาง แคว้นต่างๆ ขุนนางต่างมีกองทัพของตนเอง ซึ่งทั้งสองฝ่ายมีภาระหน้าที่ดังนี้

ภาระหน้าที่ของลอร์ด

ให้ความคุ้มครองวาสซัลให้ปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายหรือศัตรู

ตัดสินคดีความและให้ความยุติธรรมแก่วาสซัลเมื่อเกิดกรณีพิพาทในแมนเนอร์

ภาระหน้าที่ของวาสซัล

เป็นทหารช่วยรบ หรือส่งกองทัพบาช่วยลอร์ดรบเวลาเกิดสงคราม

ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลอร์ด เช่น กรณีที่ลอร์ดทำพิธีแต่งงานตั้งลูกชาย คนใดเป็นอัศวิน ค่าไถ่ตัวลอร์ดที่ถูกจับไป

จ่ายเงินแก่ลอร์ดเป็นค่ารับมรดกที่ดินหรือค่าเช่าที่ดิน

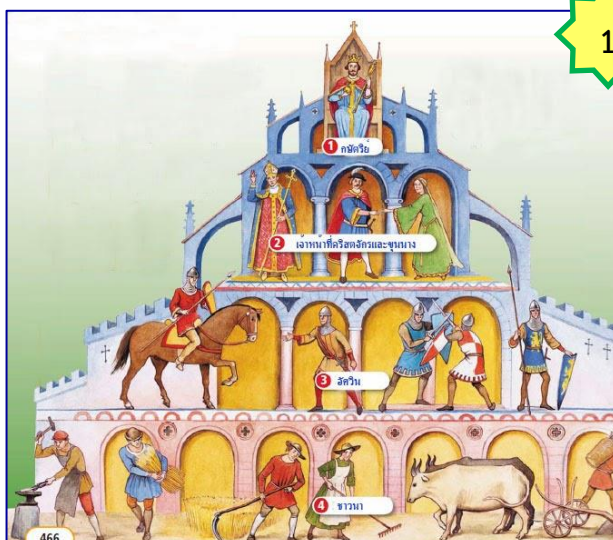
เป็นเจ้าภาพเลี้ยงดูต้อนรับลอร์ดและบริวารเมื่อลอร์ดไปเยี่ยมหรือไปพักผ่อนในที่ดินของวาสซัล

ทั้งลอร์ดและวาสซัล
ต่างมีพันธะความผูกพัน
ทางหน้าที่ต่อกัน

โครงสร้างทางสังคมของระบบศักดินาสวามิภักดิ์

1. กษัตริย์ มีฐานะเป็นลอร์ดสูงสุด โดยมีขุนนางเป็นวาสัล มีพันธผูกพันทางหน้าที่ต่อกัน กษัตริย์จะพระราชทานที่ดินเป็นการมอบหมายอำนาจในการปกครองให้กับขุนนาง อำนาจของกษัตริย์อ่อนลงปกครองราษฎรที่อยู่รอบพระนคร ดินแดนส่วนอื่นๆ เป็นของขุนนาง และมีความผูกพันกับกษัตริย์โดยยกย่องให้เป็นหัวหน้า มีข้อผูกพันกับกษัตริย์เพราะมีที่ดินอยู่ในอาณาเขตจึงยอมเป็นวาสัล มีหน้าที่ช่วยเหลือพระเจ้าแผ่นดินยามสงคราม ที่ดินที่กษัตริย์พระราชทานให้สามารถริบคืนได้ถ้าวาสัลไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือสิ้นชีวิตโดย ไม่มีทายาท
2. ขุนชั้นปกครองหรือขุนนางเจ้าของที่ดิน (Suzerain) นับตั้งแต่อัศวินขึ้นไป ดูแลปกครองเสรีชน มีฐานะเป็นวาสัลของขุนนาง ขุนนางมีฐานะเป็นทั้งวาสัลของกษัตริย์ ซึ่งวาสัลมีหน้าที่ส่งทหารของตนไปสมทบกับกองทัพของลอร์ด และช่วยเหลือทางการเงินแก่ลอร์ด ขุนนางชั้นสูงยังมีฐานะเป็นลอร์ดของขุนนางชั้นต่ำกว่าลงมา ขุนนางเป็นเจ้าของปราสาทหรือคฤหาสน์ ยังมีขุนนางที่ผ่านการฝึกได้รับการสถาปนาแต่งตั้งให้เป็นอัศวิน (Knight) ไม่ใช่ขุนนางที่สืบทอดทางสายโลหิต
3. เสรีชน (villain) ส่วนใหญ่เป็นชาวนา เป็นผู้เช่าที่ดินซึ่งเคยเป็นของตนเองแต่ไม่มีภาระผูกติดกับที่ดิน หรือเป็นเจ้าของที่ดินขนาดเล็ก ชาวนารายเล็กๆ
4. ทาสติดที่ดิน (serf) คือชาวนาที่อาศัยทำกินบนที่ดินตั้งแต่บรรพบุรุษ ต้องผูกติดกับที่ดิน จะโยกย้ายไปไหนไม่ได้ อยู่ในการควบคุมของเจ้านาย ต้องเสียภาษีรัชชูปการ ภาษีผลิตผลที่ผลิตได้ให้เจ้านาย ยอมให้เจ้านายเกณฑ์แรงงานขุดคุ้ย สร้างสะพาน
5. พระและนักบวช มีบทบาททางการเมืองอบรมจิตใจให้แก่สามัญชน

1

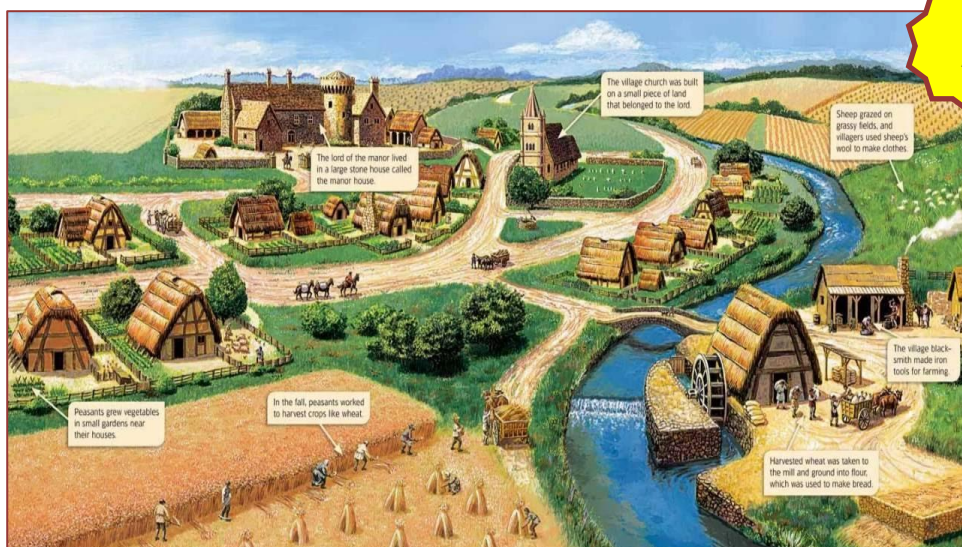

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างทางสังคมระบอบศักดินาสวามิภักดิ์
ที่มา ระบบฟิวดัลหรือระบบศักดินาสวามิภักดิ์ // สืบค้นเมื่อ
11 กันยายน 2559, จาก <https://www.bootcampdemy.com/content/100-ระบบฟิวดัลหรือระบบศักดินาสวามิภักดิ์-feudalism>.

ระบบแมนเนอร์

ระบบแมนเนอร์ คือระบบเศรษฐกิจของยุโรปสมัยกลางเป็นระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง โดยมีการทำการเกษตรเป็นหลัก “Manor” แปลว่า คฤหาสน์ บ้านหรือปราสาทที่เป็นที่อยู่อาศัยของขุนนาง เจ้าหน้าที่ในเขตปกครอง “คฤหาสน์” เรียก “Lord of the Manor” ภายในแต่ละแมนเนอร์จะมี Manor - House ของลอร์ดอยู่ตรงกลางล้อมรอบด้วยคูน้ำเป็นที่อยู่ของครอบครัวเจ้าของที่ดินและอัศวินทั้งหลาย ตลอดจนผู้จัดการดูแลแมนเนอร์ (Bailiff) และพระของหมู่บ้านแมนเนอร์ ถัดจากคูที่ล้อมรอบ Manor-House เป็นที่อยู่อาศัยของชาวไร่ชาวนา เลย์ที่อยู่ของชาวไร่ชาวนาออกไปเป็นไร่นา ส่วนที่ดีที่สุดกันไว้เป็นสมบัติส่วนตัวของเจ้าของที่ดินและพระ ส่วนที่เหลือเจ้าของที่ดินจะจัดแบ่งให้พวกทาสติดที่ดิน แต่ละครอบครัวทำกินจะขยายหรือโยกย้ายไม่ได้ ถ้าเจ้าของที่ดิน (Lord) ไม่สั่ง แต่ละแมนเนอร์จะมีการผลิตอาหารเลี้ยงตัวเอง โดยขุนนางควบคุมการผลิต ที่ดินที่ขุนนางให้ชาวนาและทาสติดที่ดินทำกินจะแบ่งการเพาะปลูกในระบบ Three field System ออกเป็น 3 ส่วน หมุนเวียนทำ ปีแรกทำ แปลงที่ 1 และ 2 ส่วน แปลงที่ 3 จะเก็บไว้เลี้ยงสัตว์

ภาพประกอบ 2 ระบบแมนเนอร์

ที่มา ระบบฟิวดัลในสมัยกลาง //สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2559./จาก <https://www.youtube.com/watch?v=sKtwkHF40RA>

ความเสื่อมของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์

1. เนื่องจากการปฏิวัติทางเศรษฐกิจคริสต์ศตวรรษที่ 11
2. การฟื้นฟูการค้ากับตะวันออกไกล มีการไถ่ตัวทาสติดที่ดินเป็นอิสระโดยไปทำการค้าเป็นช่างฝีมือ มีการเลื่อนฐานะเป็นชนชั้นกลางและมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจ
3. เกิดโรคระบาด กาฬโรค ทั่วยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 14 ทำให้แรงงานหายาก ทาสติดที่ดินมีโอกาสเป็นอิสระ โยกย้ายที่อยู่ ระบบแมนเนอร์จึงสลายตัว
4. มีทหารรับจ้าง ชาวนา หนีไปเป็นทหารรับจ้าง เกิดจลาจลชาวไร่ ชาวนา
5. จากสงครามครูเสด และสงคราม 100 ปี ทำให้อัศวินเสียชีวิตมาก กษัตริย์ยึดอำนาจคืนจากขุนนางโดยมีพ่อค้า ชนชั้นกลางสนับสนุน กษัตริย์เริ่มติดต่อโดยตรงกับประชาชนทรงมีอำนาจปกครองอย่างแท้จริงยุคกองทัพบกของขุนนาง กล่าวได้ว่าระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ได้วิวัฒนาการเป็นการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในสเปนและฝรั่งเศส

ผลกระทบของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ที่มีต่อโลกปัจจุบัน

ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ก่อให้เกิดผลกระทบที่สำคัญต่อพัฒนาการของยุโรป ทั้งด้านการเมืองและสังคม ดังนี้

ด้านการเมือง ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ส่งเสริมพัฒนาการทางการเมืองของยุโรป เพราะมีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานการปกครองท้องถิ่นของดินแดนต่างๆ ในยุโรป การส่งเสริมให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง ทำให้ท้องถิ่นเข้มแข็งและมีจิตสำนึกร่วมกัน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนารัฐชาติและอุดมการณ์เสรีนิยม

ด้านสังคม ในระบอบศักดินาสวามิภักดิ์มีประชากร 2 กลุ่มใหญ่ คือเจ้าและข้า เมื่อเศรษฐกิจขยายตัวในช่วงปลายสมัย ได้เกิดกลุ่มพ่อค้าและสมาคมช่างฝีมือ ซึ่งเป็นชนชั้นกลางที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและการขยายการค้า และมีบทบาทสำคัญทางการเมืองและเศรษฐกิจของยุโรปในเวลาต่อมา

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ มีความเป็นมาอย่างไร

.....

.....

.....

2. จงอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมในระบอบศักดินาสวามิภักดิ์

.....

.....

.....

3. ระบบแมนเนอร์ (Manorial System) คืออะไร

.....

.....

.....

4. เพราะเหตุใดระบอบศักดินาสวามิภักดิ์จึงเสื่อมลง

.....

.....

.....

5. ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ มีผลกระทบต่อโลกปัจจุบันอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

เฉลย กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ มีความเป็นมาอย่างไร

ตอบ ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ เป็นลักษณะการปกครองและสังคมของชนเผ่าเยอรมัน ตามประเพณีคอมิเตตัส (Comitatus) และลักษณะการปกครองที่สืบทอดมาจากโรมัน ระหว่างนายกับข้าทาส ผสมผสานกันเป็นรากฐานของยุโรปสมัยกลาง

2. จงอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมในระบอบศักดินาสวามิภักดิ์

ตอบ ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างลอร์ด (Lord) คือเจ้านาย กับวัสซัล (Vassal) คือผู้พึ่งหรือข้า เป็นระบบการกระจายอำนาจออกจากศูนย์กลางกษัตริย์ไปยังขุนนาง แคว้นต่างๆ ขุนนางต่างมีกองทัพของตนเอง ซึ่งทั้งสองฝ่ายมีภาระหน้าที่ต่อกัน

3. ระบบแมนเนอร์ (Manorial System) คืออะไร

ตอบ ระบบแมนเนอร์ คือระบบเศรษฐกิจของยุโรปสมัยกลางเป็นระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง โดยมีการทำการเกษตรเป็นหลัก “Manor” แปลว่า คฤหาสน์

4. เพราะเหตุใดระบอบศักดินาสวามิภักดิ์จึงเสื่อมลง

ตอบ ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์เสื่อมลงเพราะ 1. การปฏิวัติทางเศรษฐกิจคริสต์ศตวรรษที่ 11 2. การฟื้นฟูการค้ากับตะวันออกไกล 3. เกิดโรคระบาด กาฬโรค ทั่วยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 14 4. มีทหารรับจ้าง ชาวนา หันไปเป็นทหารรับจ้าง 5. จากสงครามครูเสด

5. ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ มีผลกระทบต่อโลกปัจจุบันอย่างไรบ้าง

ตอบ ด้านการเมือง ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์มีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานการปกครองท้องถิ่นของดินแดนต่างๆ ในยุโรป เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนารัฐชาติและอุดมการณ์เสรีนิยม

ด้านสังคม เมื่อเศรษฐกิจขยายตัวในช่วงปลายสมัย ได้เกิดกลุ่มพ่อค้าและสมาคมช่างฝีมือ ซึ่งเป็นชนชั้นกลางที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและการขยายการค้าซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจของยุโรป

แนวคำตอบหรือขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครูผู้สอน

แบบทดสอบหลังเรียน

คำชี้แจง : ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับข้อ ก ข ค และ ง ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว ลงใน
กระดาษคำตอบให้ถูกต้อง (15 คะแนน)

1. หัวใจของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์คือความสัมพันธ์โดยมีเงื่อนไขระหว่างชนชั้นใด

ก. เจ้ากับข้า	ข. ขุนนางกับพ่อค้า
ค. ชนชั้นสูงกับชนชั้นต่ำ	ง. ขุนนางกับเจ้านายและพ่อค้า
2. ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์เป็นระบบการเมืองที่มีเงื่อนไขชัดเจนในเรื่องใด

ก. การแบ่งแผ่นดินเสมอกัน	ข. เจ้ากับข้าพลัดกันครองเมือง
ค. การสาบานจงรักภักดีต่อกัน	ง. เจ้ากับข้าต้องมีพันธกิจต่อกัน
3. ข้อใดอธิบายระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ในสมัยกลางได้ถูกต้องที่สุด

ก. การรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางโดยที่พระมหากษัตริย์มีอำนาจสูงสุด	ข. ประเพณีการปกครองที่โรมันรับมาจากกรีกและถ่ายทอดให้นานาประเทศในยุโรป
ค. แนวปฏิบัติในการปกครองที่เลียนรูปแบบการปกครองแบบลัทธิของสถาบันคริสต์ศาสนา	ง. การปกครองที่เกิดจากการผสมผสานกันระหว่างธรรมเนียมของชาวโรมันและอนารยชน

เผ่าเยอรมัน
4. ระบอบการปกครองแบบใดในยุคกลางที่กษัตริย์ทรงเป็นแต่เพียงหุ่นเชิด

ก. ระบอบทระราชย์	ข. ระบอบประชาธิปไตย
ค. ระบอบราชาธิปไตย	ง. ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์
5. ข้อใดคือภาระหน้าที่ของ “ข้า” ในระบอบศักดินาสวามิภักดิ์

ก. ช่วยดูแลทาสติดที่ดิน	ข. ช่วยเจ้ารบในยามสงคราม
ค. ส่งลูกสาวมาแต่งงานด้วย	ง. เรียกร้องเงินจากเจ้ามาใช้สอย

6. ข้อใดอธิบายระบบแมนเนอร์ได้ถูกต้อง
 - ก. ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง เน้นเกษตรกรรมเป็นหลัก
 - ข. ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม เน้นพ่อค้าเอกชนเป็นหลัก
 - ค. ระบบการปกครองในสมัยใหม่ที่ประเทศต่างๆ ในยุโรปนำมาใช้
 - ง. ระบบการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจที่เน้นอำนาจของกษัตริย์
7. ลัทธิวีรคติ คือแนวคิดที่เน้นคุณธรรมของชนชั้นใดในสังคมระบอบศักดินาสวามิภักดิ์
 - ก. ทาส
 - ข. สตรี
 - ค. อัศวิน
 - ง. เด็กผู้ชาย
8. ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์สอดคล้องกับรูปแบบการปกครองแบบใดมากที่สุด
 - ก. การยึดอำนาจ
 - ข. การคานอำนาจ
 - ค. การกระจายอำนาจ
 - ง. การรวมศูนย์อำนาจ
9. ข้อใดคือผลกระทบจากระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ที่มีผลต่อโลกปัจจุบัน
 - ก. เกิดระบบเจ้ากับข้าในสังคมปัจจุบัน
 - ข. เป็นการวางรากฐานระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม
 - ค. วางรากฐานการปกครองท้องถิ่นของดินแดนต่างๆ ในยุโรป
 - ง. เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจในยุโรป
10. ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์เสื่อมลงด้วยสาเหตุใด
 - ก. การก่อกบฏของชาวนา
 - ข. การเกิดสงครามครูเสด
 - ค. กษัตริย์ประกาศยกเลิกระบบฟิเณนา
 - ง. ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมในยุโรป

11. ข้อใดคือมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมระบอบศักดินาสวามิภักดิ์
 - ก. เกิดชนชั้นพ่อค้า
 - ข. ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม
 - ค. การปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ
 - ง. ยศถาบรรดาศักดิ์ของขุนนาง เช่น อาร์ชดยุก
12. ข้อใดคือภาระผูกพันซึ่งเป็นที่มาของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์
 - ก. เงิน
 - ข. ที่ดิน
 - ค. อำนาจ
 - ง. สินค้าเกษตร
13. ในระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ เจ้านายหรือผู้ได้รับสิทธิในการครอบครองที่ดิน เรียกว่าอะไร
 - ก. ลอร์ด
 - ข. วัสซัล
 - ค. ชาวนา
 - ง. ขุนนาง
14. ข้อใดอธิบายบทบาทของกลุ่มคนในสังคมระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ได้ถูกต้อง
 - ก. ทาสติดที่ดิน มีหน้าที่ในการทำไร่ไถนา
 - ข. กษัตริย์ เป็นผู้มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองแมนเนอร์ทั้งหมด
 - ค. พระและนักบวช รับหน้าที่ในการช่วยลอร์ดออกรบในยามศึกสงคราม
 - ง. อัศวิน เป็นผู้ร่างและบัญญัติกฎหมายจารีตเพื่อใช้ในการพิพากษาคดีความ
15. ข้อใดคือภาระหน้าที่ของลอร์ด
 - ก. ให้ความคุ้มครองวัสซัล
 - ข. เป็นเจ้าภาพเลี้ยงดูต้อนรับวัสซัล
 - ค. เป็นทหารช่วยรบในยามสงคราม
 - ง. จ่ายเงินค่าไถ่ตัวให้กับวัสซัล

น้อยหน่ามั่นใจว่าเพื่อนๆ
ต้องทำแบบทดสอบได้คะแนนเต็ม
กันทุกคนเลยใช้ไหมคะ

เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
เรื่อง ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ (Feudalism)

ก่อนเรียน

1. ง	6. ค	11. ก
2. ก	7. ข	12. ก
3. ง	8. ค	13. ข
4. ง	9. ก	14. ก
5. ข	10. ค	15. ง

หลังเรียน

1. ก	6. ก	11. ง
2. ง	7. ค	12. ข
3. ง	8. ค	13. ก
4. ง	9. ค	14. ก
5. ข	10. ข	15. ก

อภิธานศัพท์

ประเพณีคอมิตเตส คือ ประเพณีที่นักรบเยอรมันกระทำสัต์ยสาบานว่าจะสวามิภักดิ์และซื่อตรง
ต่อหัวหน้าของตนทั้งในยามสงบและยามสงคราม

ระบบแมนเนอร์ คือ ระบบเศรษฐกิจของยุโรปสมัยกลางเป็นระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง
โดยมีการทำการเกษตรเป็นหลัก

ระบอบฟิวดัล (Feudalism) คือ ระบบความสัมพันธ์ทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ
ของยุโรปสมัยกลาง เป็นลักษณะการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โครงสร้างที่สำคัญ ได้แก่
เจ้า (Lord) ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดิน และข้า (vassal) ซึ่งเป็นผู้ขอความอุปการะ มีที่ดิน (fief)
เป็นภาระผูกพัน

ลอร์ด คือ เจ้านายหรือผู้ได้รับสิทธิในการครอบครองที่ดินในระบอบศักดินาสวามิภักดิ์

วัสซัล คือ ผู้ที่ได้รับมอบที่ดินในระบอบศักดินาสวามิภักดิ์

อัศวิน คือ ขนชั้นที่เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์ต่างๆ ซึ่งเป็นลูกของขุนนางในสังคมศักดินา
สวามิภักดิ์ของยุโรปในสมัยกลาง

บรรณานุกรม

- ชมพูนุช นาศิริรักษ์ และวงเดือน นาราสัจจ. คู่มือครู เล่ม 2 ประวัติศาสตร์สากล : พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2554.
- ชัย ลาภเพิ่มทวี. หัวใจสังคม O-NET. กรุงเทพฯ : บริษัท ธนเชษฐ์ จำกัด, 2555.
- ชาติชาย พณานานนท์. หนังสือเรียนสังคมศึกษา ม.4-6 ประวัติศาสตร์โลก. กรุงเทพฯ : แม็ค, 2551.
- ณัฏฐนัท เลี้ยวไฟโรจน์. คัมภีร์พิชิต Entrance สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทรัพย์การพิมพ์, มปป.
- ธิดิมา พิทักษ์ไพรวัน. ประวัติศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- ระบบฟิวดัล ระบบแมนเนอร์ และระบบวีรคติ. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน, 2559, จาก [http://e-book.ram.edu/e-book/h/HI351\(50\)/HI351-3.pdf](http://e-book.ram.edu/e-book/h/HI351(50)/HI351-3.pdf).
- ระบบฟิวดัล (Feudalism) ระบบศักดินาสวามิภักดิ์. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน, 2559, จาก <http://freedom-thing.blogspot.com/2011/09/feudalism.html>.
- ระบบฟิวดัล หรือระบบศักดินาสวามิภักดิ์ (Feudalism). (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน, 2559, จาก <https://www.bootcampdemy.com/content/100-ระบบฟิวดัลหรือระบบศักดินาสวามิภักดิ์-feudalism>.
- ระบอบการปกครองแบบฟิวดัล (Feudalism). (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน, 2559, จาก <https://sites.google.com/site/hity38102/rabxb-kar-pk-khrxng-baeb-fiwdal>.
- สัณชัย สุวัจนบุตร และคณะ. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์สากล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์ , 2557.
- อุทิศ จิณิพนธ์สกุล. คู่มือเตรียมสอบ O-NET ม.6 และสอบเข้ามหาวิทยาลัย สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ :ไฮเอ็ดพับลิชชิ่ง, 2555.